

Handläggare
Elfwendahl, Magnus
Sörås Staflin, Pia

Datum
2017-01-16

Diarienummer
KTN-2016-0424

Kulturnämnden

Samrådsyttrande – program för Eriksberg och Ekebydalen, Uppsala kommun

Förslag till beslut

Kulturnämnden föreslås besluta

att till plan- och byggnadsnämnden avge upprättat yttrande avseende program för Eriksberg och Ekebydalen.

Sammanfattning

Programförslaget för Eriksberg och Ekebydalen omfattar ett stort område på omkring 150 hektar, cirka 3 kilometer från stadskärnan och med direkt närhet till stora naturområden. Förslaget gör det möjligt att bygga cirka 2 600 nya bostäder i stadsdelen Eriksberg men ger också utrymme för nya verksamheter, mer handel, förskolor, skolor och annan service. Den nya bebyggelsen koncentreras till olika delområden. De centrala delarna av Eriksberg, det vill säga området i anslutning till Västertorg, ska utvecklas till en stadsdelsnod. Ekebydalen utvecklas som park för rekreation med inslag av idrottsanläggningar av regional karaktär.

Ärendet

Plan- och byggnadsnämnden har beslutat sända ut ett programförslag för Eriksberg och Ekebydalen. Eventuella synpunkter på förslaget ska vara nämnden tillhanda senast 10 februari 2017. Förvaltningen har fått remisstiden förlängd till 21 februari.

I arbetet med planprogrammet har en arbetsmodell använts som tar sin utgångspunkt i kärnvärden och vision. Det återspeglas i både arbetsprocessen och programförslaget. Genom arbetsmodellen tydliggörs en hierarki inom projektet som ger förutsättningar för kontinuitet i en föränderlig värld. När förutsättningarna förändras ska kärnvärdena fortfarande kunna

utgöra en röd tråd. Genom att definiera platsspecifika värden lyfts platsens unika förutsättningar, platsens potential och de platsspecifika utmaningar som kan kopplas till det uppdrag som planprogrammet ska svara mot.

Kärnvärden som planprogrammet identifierar är ett stadsdelscentrum med potential, en naturnära stadsdel och en unik mångfald. Visionen ”Eriksberg och Ekebydalen – urbant, grönt och naturnära” beskriver den viljeinriktning och målformulering som projektet navigerar mot. Med grund i kärnvärden och vision har tre övergripande strategier formulerats: 1. Förstärkt centrum, 2. Sammanlänka landskapet, 3. Komplettera.

Utifrån områdets kärnvärden, visionen för stadsdelen och strategierna för områdets utveckling har ett förslag till stadsbyggnadsstruktur tagits fram. Strukturen visar den övergripande inriktningen för hur marken ska användas. Programmet innebär en stor förnyelse av områdets fysiska struktur och en förtätning av stadsdelen. Ett helt genomfört programförslag innebär att runt 2 600 nya bostäder kan byggas inom området.

Den nya bebyggelsen kommer att variera i skala, beroende på var den placeras. Riktlinjen är att den befintliga strukturen också fortsättningsvis ska vara läsbar. Ny bebyggelse föreslås vara mellan två till nio våningar. Den högre bebyggelsen kan prövas i anslutning till centrum och vid områdets entré från Norby. Fler innevånare i stadsdelen innebär ett ökat behov av samhällsservice. En viktig del av den sociala infrastrukturen är att skapa plats för växande förskolor och skolor, bebyggelse för vård och omsorg samt kultur- och fritidsverksamhet. Programförslaget är en blandad stadsdel, med många olika funktioner, som bidrar till att skapa en trygg och attraktiv miljö.

Kulturförvaltningen

Sten Bernhardsson
Direktör, chef för kulturförvaltningen

Planhandlingar finns att hämta på kommunens hemsida (www.uppsala.se). Klicka på: **Boende och trafik**, och därefter på **Stadsutveckling och planering** och klicka på **Detaljplaner**. Gå sedan till **se detaljplaner som är öppna för samråd eller granskning**. Klicka på **Planprogram för Eriksberg och Ekebydalen**. Sök sedan upp den planhandling du söker. (länk?)

Handläggare
Elfwendahl, Magnus
Sörås Staflin, Pia

Datum
2017-01-16

Diarienummer
KTN 2016-0424

Plan- och byggnadsnämnden

Samrådsyttrande – Program för Eriksberg och Ekebydalen, Uppsala kommun

PLA 2015-000015

Sammanfattning

Kulturnämnden har tagit del av rubricerade ärenden och vill här anföra följande:

- Skalan ställer krav på att olika planeringsdokument ger tydliga riktlinjer vid kommande vägval. Inte minst gäller detta vid hantering av frågor rörande befintliga kulturvärden, kulturell infrastruktur och barn och ungas fritid.
- Bebyggelsens och miljöns kulturvärden i stadsdelen Eriksberg har inventerats och resultatet redovisas som en särskild bilaga i programunderlaget. Detta arbetssätt välkomnas.
- Alla uppsalabor, oavsett vem man är eller hur man lever, ska ha möjlighet att uppleva konst i sin närmiljö. Kulturnämnden föreslår att enprocentregeln för konstnärlig gestaltning tillämpas när Eriksberg byggs ut.
- Sedan 2015 ska all ärendehandläggning i kommunen ta hänsyn till barn- och ungdomsperspektivet. Det behöver tydliggöras hur dessa perspektiv integrerats i programförslaget.

Yttrande

Allmänna synpunkter

Kulturnämndens bedömning är att det föreslagna planprogrammet kommer bidra till att fler får möjlighet att leva och verka i Eriksberg och Ekebydalen samtidigt som den tillförsäkrar stadsdelen utrymme att i kommande detaljplaner ge utrymme för nya verksamheter, mer handel, förskolor, skolor och annan service. Samtidigt ställer skalan krav på att olika planeringsdokument ger tydliga riktlinjer vid kommande vägval. Inte minst gäller detta vid hantering av frågor rörande befintliga kulturvärden, kulturell infrastruktur och barn och ungas fria tid. Nämnden vill understryka vikten av att se dessa frågor som strategiska och angelägna att fördjupa sig i för att åstadkomma goda lösningar längre fram i planeringsprocessen.

När vi väljer att bevara något utgår vi medvetet eller omedvetet från att vi på något sätt vill förhålla oss till det även idag och det är därför vi vill ha det kvar. Att integrera kulturhistoriska objekt/områden i samhällsplanering är att ta ansvar och möjliggöra för framtida uppsalabor att få uppleva kulturarvets mångfald. Att hushålla med en gemensam samhällsresurs som tidigare generationer skapat handlar ytterst om hållbar utveckling. Varje stadsdel i Uppsala har sin historia och sin identitet. Bebyggelsens och miljöns kulturvärden i stadsdelen Eriksberg har nyligen inventerats och resultatet redovisas som en särskild bilaga i programunderlaget. Detta arbetssätt välkomnas.

Konst är en resurs för samhället och har betydelse för vår hälsa och vårt välbefinnande. Konst ska ses som en självklar del av välfärden när olika delar av kommunen utvecklas. Den offentliga konsten är en del av vårt demokratiska samhälle. Enligt kommunens kulturpolitiska program ska alla uppsalabor, oavsett vem man är eller hur man lever, ha möjlighet att uppleva konst i sin närmiljö. Kulturnämnden föreslår att en procentregeln tillämpas när Eriksberg byggs ut. Detta innebär att en del av varje byggprojekts budget ska avsättas till konstnärlig gestaltning i området till gagn för de uppsalabor som ska bo och arbeta i Eriksberg.

Uppsala kommuns kulturpolitiska program anger att förutsättningar ska skapas för att tillvarata ungas engagemang, vilja och lust till kulturupplevelser och eget skapande både i skolan och under deras fria tid. Sedan 2015 finns inget särskilt barn- och ungdomspolitiskt program i Uppsala kommun. Barn- och ungdomsperspektivet ska istället finnas med i kommunens samtliga styrdokument och riktlinjer. All ärendehandläggning i kommunen ska därför ta hänsyn till barn- och ungdomsperspektivet, och kulturnämnden anser att det behöver tydliggöras hur dessa perspektiv integrerats i programförslaget.

För kommentarer på enskilda avsnitt i programförslaget se nedan.

Förutsättningar.

Kulturhistoriska värden (s 15)

Kulturnämndens synpunkter: Bra att de samlade kunskaperna om Eriksbergs kulturvärden har ställts samman i ett aktuellt kulturmiljöunderlag. Lägg gärna till upplysningen att programområdets kulturhistoriska värden är beskrivna i en särskild utredning.

Offentlig och kommersiell service (s 20)

Kulturnämndens synpunkter: Texten bör kompletteras med information om att det idag finns ett stadsdelsbibliotek samt fritidsklubb och fritidsgård i Eriksbergsskolans lokaler.

Befolkning (s 21)

Kulturnämndens synpunkter: Från och med 2015 finns inget barn- och ungdomspolitiskt program i Uppsala kommun. Barn- och ungdomsperspektivet ska istället finnas med i kommunens samtliga styrdokument och riktlinjer. All ärendehandläggning i kommunen ska därför ta hänsyn till barn- och ungdomsperspektivet. Diagrammet som redovisar

åldersstrukturen i Eriksberg bör kompletteras med uppgifter om antalet barn och unga i stadsdelen.

Strategier

Förstärkt centrum (s 28)

Kulturnämndens synpunkter: Nämnden ser positivt på förslaget att Västertorg och stadsdelens centrala delar utvecklas till en nod med större mångsidighet, handelsutbud fler aktiviteter och mer liv och rörelse än idag. Förslaget att samla olika funktioner som lockar människor i olika åldrar välkomnas. I och med en kraftigt ökad befolkning i området kommer nuvarande biblioteks- och fritidsverksamhet att behöva större lokaler i centrum vilka med fördel kan samlokaliseras med andra verksamheter. Det är också viktigt att beakta behovet av samlingslokaler och verksamhetslokaler för förenings- och kulturliv. Eriksbergsskolans aula fungerar till exempel i nuläget som en viktig scen för barns och ungas eget kulturutövande och dess funktion bör bevaras. Vid kommande detaljplanearbete ska konstnärlig gestaltning övervägas i anslutning till att stadsdelens centrala delar utvecklas. Den konstnärliga gestaltningen kan bidra till att stärka rumsliga samband och öka tryggheten.

Planförslaget

Bebyggelsestruktur (s 36)

Kulturnämndens synpunkter: Nämnden vill understryka betydelsen av att offentliga rum och bebyggelsen ska gestaltas omsorgsfullt och utgå från den mänskliga skalan. Den befintliga strukturen ska även fortsättningsvis vara läsbar. I kommande detaljplanearbete bör det som givit Eriksberg dess identitet – en unik mångfald – få sätta sin prägel på allmänna platsers gestaltning.

Bostadsbyggande (s 39)

Kulturnämndens synpunkter: Nämnden välkomnar att bostadsmiljöerna i Eriksberg ska kompletteras med tydliga offentliga platser. För att utveckla upplevelserika, hållbara och estetiskt attraktiva miljöer ska behovet av offentlig konst i anslutning till bostadsmiljöernas offentliga platser studeras särskilt i samband med kommande detaljplanearbete.

Social infrastruktur och samhällsservice

Skolor (s 53)

Kulturnämndens synpunkter: Sedan 2015 finns inget barn- och ungdomspolitiskt program i Uppsala kommun. Barn- och ungdomsperspektivet ska istället finnas med i kommunens samtliga styrdokument och riktlinjer. All ärendehandläggning i kommunen ska därför ta hänsyn till barn- och ungdomsperspektivet. Behovet av lokaler för barn och ungas fria tid behöver beaktas och möjlighet till samlokalisering med andra verksamheter bör studeras vidare i programarbetet.

Social omsorg (s 55)

Kulturnämndens synpunkter: Uppsalas kulturpolitik syftar till att främja människors bildningssträvanden och eget skapande. Det fortsatta programarbetet behöver klargöra behovet av särskilda lokaler som möjliggör allas tillgång till ett kulturliv med kvalitet och

mångfald hos olika brukare. Möjligheten till samlokalisering med andra intressen behöver studeras vidare i programarbetet.

Näringsliv och handel

Ett starkt och levande centrum (s 56)

Kulturnämndens synpunkter: I strävan efter att fylla bottenvåningarna runt Västertorg med olika verksamheter för att bidra till ett levande och tryggt centrum bör även olika kulturverksamheter tas i beaktande. Många kulturskapare är också företagare och därmed även en del av näringslivet.

Geografiska delområden

Täljstenen (s 70)

Kulturnämndens synpunkter: Täljstenen är ett tydligt exempel på 1960-talets nya granskapsenhet som också uppmärksammandes nationellt i tidskriften Arkitektur (1960:1). Bostadsarkitekturens höga kvalitet gör att det i samband med kommande detaljplanering bör övervägas adekvata varsamhetsbestämmelser för att värna området egenskaper och karaktär.

Villaområdet (s 72)

Kulturnämndens synpunkter: Endast en handfull villor vittnar om hur husen såg ut när egnahemmen i Eriksbergs villaområde började byggas på 1920-talet. Trots detta är det viktigt att överväga utformningsbestämmelser som reglerar bl a byggnadshöjd, våningsantal, takresning och byggnaders placering för att värna kulturvärden inom den befintliga villabebyggelsen.

Sommaro-Lindsberg (s 73)

Kulturnämndens synpunkter: Det är viktigt att värna utpekade historiska samband och kulturvärden i kommande detaljplanering. I området finns mycket höga kulturvärden i form av Eriksbergskyrkan och Lassebygårde. För att hindra att dessa miljöer förvanskas vid framtida förnyelse bör det vara ett planeringsmål att denna bebyggelse värnas i samband med detaljplanearbete.

Kulturnämnden

Peter Gustavsson
Ordförande

Ingela Åberg
Nämndsekreterare